

POSTANOWIENIE

Dnia 16 czerwca 2015 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Krzysztof Staryk

w sprawie z wniosku E. S.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w W.
o rentę z tytułu niezdolności do pracy,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń
Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 16 czerwca 2015 r.,
skargi kasacyjnej wnioskodawczynie od wyroku Sądu Apelacyjnego w Warszawie
z dnia 24 czerwca 2014 r., sygn. akt III AUa 1341/13,

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2. oddala wniosek adw. M. R. dotyczący zasądzenia kosztów pełnomocnika w postępowaniu kasacyjnym.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 24 czerwca 2014 r. Sąd Apelacyjny w Warszawie – w sprawie E. S. przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w W. o rentę z tytułu niezdolności do pracy – oddalił apelację odwołującą się od wyroku Sądu Okręgowego – Sądu Ubezpieczeń Społecznych w Warszawie z dnia 15 marca 2013 r., oddalającego odwołanie E. S. od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w W. z dnia 15 listopada 2011 r., odmawiającej jej prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy.

Powyższy wyrok Sądu Apelacyjnego odwołująca się – reprezentowana przez pełnomocnika z urzędu będącego adwokatem – zaskarżyła skargą kasacyjną.

Skargę oparto na drugiej podstawie kasacyjnej dotyczącej naruszenia przepisów prawa procesowego (art. 398³ § 1 pkt 2 k.p.c.). W uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania (art. 398⁴ § 2 k.p.c.) wskazano na przyczynę przyjęcia skargi do rozpoznania określoną w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. W ocenie autorki skargi kasacyjnej: „Oczywista zasadność skargi polega na pominięciu w procesie orzekania normy art. 5 k.p.c., art. 232 k.p.c. w zw. z art. 285 k.p.c., w zw. z art. 286 k.p.c. W ocenie skarżącej naruszenie prawa procesowego w tym przypadku nie budzi wątpliwości i daje się stwierdzić przy wykorzystaniu podstawowego instrumentarium prawniczego - poprzez sięgnięcie do treści wymienionych uregulowań. Zdaniem skarżącej Sąd II instancji w ogóle nie wziął tych przepisów pod uwagę. Powinien był to uczynić, skoro skarżąca występowała bez profesjonalnego pełnomocnika, zgłosiła już na rozprawie przed sądem I instancji swój „brak zgody”, co do treści opinii, a także skoro opinie biegłych różniły się zakresem wniosków w nich zawartych”.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna odwołującej się nie kwalifikuje się do przyjęcia jej do merytorycznego rozpoznania. Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. W związku z tym wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania powinien wskazywać, że zachodzi przynajmniej jedna z okoliczności wymienionych w powołanym przepisie, a jego uzasadnienie zawierać argumenty świadczące o tym, że rzeczywiście, biorąc pod uwagę sformułowane w ustawie kryteria, istnieje potrzeba rozpoznania skargi przez Sąd Najwyższy.

Wniesiona w sprawie skarga kasacyjna zawiera wniosek o przyjęcie jej do rozpoznania uzasadniony w ten sposób, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.). Nie można jednak uznać, że skarżąca

wykazała „oczywistą zasadność” jej skargi kasacyjnej w rozumieniu przepisu art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.

Wykazanie podnoszonej w skardze oczywistej zasadności skargi kasacyjnej (art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.) – jako przyczyny przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania – wymagałoby przedstawienia tego, w czym wyraża się „oczywista zasadność” skargi oraz argumentacji wykazującej, że rzeczywiście skarga jest oczywiście uzasadniona (postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 26 kwietnia 2006 r., II CZ 28/06, LEX nr 198531; z dnia 10 sierpnia 2006 r., V CSK 204/06, LEX nr 421035; z dnia 9 stycznia 2008 r., III PK 70/07, LEX nr 448289; z dnia 11 stycznia 2008 r., I UK 283/07, LEX nr 448205; z dnia 3 kwietnia 2008 r., II PK 352/07, LEX nr 465859 i z dnia 5 września 2008 r., I CZ 64/08). Podczas gdy dla uwzględnienia skargi wystarczy, że jej podstawa jest usprawiedliwiona, to dla przyjęcia skargi do rozpoznania – z uwagi na jej oczywistą zasadność w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. – niezbędne jest wykazanie kwalifikowanej postaci naruszenia przepisów prawa materialnego lub procesowego, polegającej na jego oczywistości widocznej *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej, bez potrzeby wchodzenia w szczegóły czy dokonywania pogłębionej analizy tekstu wchodzących w grę przepisów i doszukiwania się ich znaczenia (postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 16 września 2003 r., IV CZ 100/03, LEX nr 82274; z dnia 22 stycznia 2008 r., I UK 218/07, LEX nr 375616; z dnia 26 lutego 2008 r., II UK 317/07, LEX nr 453107; z dnia 9 maja 2008 r., II PK 11/08, LEX nr 490364; z dnia 21 maja 2008 r., I UK 11/08, LEX nr 491538 i z dnia 9 czerwca 2008 r., II UK 38/08, LEX nr 494134). W judykaturze podkreśla się, że przesłanką przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania nie jest oczywiste naruszenie konkretnego przepisu prawa materialnego lub procesowego, lecz sytuacja, w której naruszenie to spowodowało wydanie oczywiście nieprawidłowego orzeczenia. Sam zarzut naruszenia (nawet oczywistego) określonego przepisu (przepisów) nie prowadzi wprost do oceny, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 7 stycznia 2003 r., I PK 227/02, OSNP 2004 nr 13, poz. 230, z dnia 11 stycznia 2008 r., I UK 285/07, LEX nr 442743, z dnia 11 kwietnia 2008 r., I UK 46/08, LEX nr 469185 i z dnia 9 czerwca 2008 r.,

II UK 37/08, LEX nr 494133 oraz postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 3 października 2013 r., III SK 11/13 – Lex nr 1380967).

Uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania nie spełnia powyższych wymogów; nie wykazuje, aby w sprawie występował stan „oczywistej zasadności” skargi kasacyjnej w rozumieniu przepisu art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. Autorka rozpatrywanej skargi kasacyjnej „oczywistą zasadność” jej skargi kasacyjnej uzasadnia twierdzeniami o naruszeniu wskazanych w uzasadnieniu wniosku przepisów prawa procesowego przez nieudzielenie skarżącej niezbędnych pouczeń co do czynności procesowych w tym o możliwości kwestionowania opinii biegłych sądowych.

Zgodnie z art. 5 k.p.c. w razie uzasadnionej potrzeby sąd może udzielić stronom i uczestnikom postępowania występującym w sprawie bez adwokata lub radcy prawnego niezbędnych pouczeń co do czynności procesowych. Z powołanego przepisu wynika powinność sądu udzielania wskazówek tylko w uzasadnionych przypadkach, a więc wtedy, kiedy strona z uwagi na swoją nieporadność i stopień skomplikowania sprawy nie jest w stanie zrozumieć istoty prowadzonego postępowania i podjąć w związku z tym stosowne czynności procesowe (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 18 sierpnia 2009 r., I UK 74/09, LEX nr 530693). W orzecznictwie Sądu Najwyższego podkreśla się, że tylko w sytuacjach zupełnie wyjątkowych można przyjąć naruszenie art. 5 k.p.c. i jego wpływ na wynik sprawy. Przykładowo, w wyroku z dnia 7 lipca 2005 r., II UK 271/04 (OSNP 2006 nr 5-6, poz. 95) Sąd Najwyższy uznał, że naruszenie art. 5 k.p.c. przez niepouczenie osoby głęboko chorej psychicznie o konieczności ustanowienia pełnomocnika w procesie nie powoduje nieważności postępowania, lecz może być uchybieniem mogącym mieć wpływ na wynik sprawy. Natomiast w wyroku z dnia 11 października 2002 r., V CSK 174/07, LEX nr 438145, przyjęto, że jeżeli powód, pomimo swej niepełnosprawności, wykazał w dotychczasowym postępowaniu aktywność, a także znajomość prawa w stopniu wskazującym na umiejętne popieranie powództwa, to zarzut uchybienia przepisom art. 5 k.p.c. i 212 k.p.c. należy uznać za niezasadny.

Autorka rozpatrywanej skargi kasacyjnej – poza tylko deklaracją o pominięciu przez Sąd „w procesie orzekania normy art. 5 k.p.c., art. 232 k.p.c. w

zw. z art. 285 k.p.c., w zw. z art. 286 k.p.c.” – kwestii tej nie precyzuje bliżej; a przede wszystkim nie przedstawia – w uzasadnieniu wniosku – argumentacji wykazującej na wyjątkowość sytuacji odwołującej się uzasadniającą zastosowanie w sprawie regulacji określonej w art. 5 k.p.c. Sprawy dotyczące rent z tytułu niezdolności do pracy wymagają od wnioskodawcy jedynie prostego odniesienia się do treści opinii biegłych w aspekcie własnej znajomości swej zdolności do pracy, co na ogół nie uzasadnia pomocy wyspecjalizowanego prawnika.

Stwierdzając, że nie zachodzą przyczyny przyjęcia skargi, określone w art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy postanowił zgodnie z art. 398⁹ § 2 k.p.c. (pkt 1.); w pkt 2. Sąd Najwyższy oddalił wniosek adwokata M.R. dotyczący zasądzenia kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu uznając, że we wniosku tym nie zawarto oświadczenia, o którym mowa w § 20 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (Dz.U. z 2013 r., poz. 461 ze zm.). Zgodnie z tym przepisem wniosek o przyznanie kosztów nieopłaconej pomocy prawnej powinien zawierać oświadczenie, że opłaty nie zostały zapłacone w całości lub w części. Aby Skarb Państwa mógł wypłacić wynagrodzenie wyznaczonemu z urzędu pełnomocnikowi konieczne jest złożenie oświadczenia stosownie do treści § 20 powołanego wyżej rozporządzenia, gdyż pozwala to w istocie określić zakres, w jakim wynagrodzenie musi zostać pokryte przez Skarb Państwa. Brak takiego oświadczenia wywołuje skutki materialnoprawne, polegające na utracie prawa do wynagrodzenia (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 9 września 2011 r., III SPP 27/11 – LEX nr 1106755).